

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY

JULIANE KOKOTT

přednesené dne 6. března 2008¹

I – Úvod

1. V projednávaném případě se Soudní dvůr znovu střetává s otázkou týkající se pravidel, která evropské právo v oblasti hospodářské soutěže ukládá v odvětví sportu. V projednávané věci jde konkrétněji o dvojí úlohu, kterou má ELPA², řecký automobilový a turistický klub, při organizaci sportovních motoristických závodů.

2. Tato dvojí úloha může být popsána následovně: ELPA je jednak pověřen tím, aby v Řecku organizoval sportovní motoristické závody, a za tímto účelem zřídil národní komisi motocyklových závodů (ETHEAM³), které svěřil organizaci a kontrolu těchto závodů. Kromě toho se účastní správního rozhodování, na základě něhož se povolují motocyklové závody, neboť v řeckém právu je toto povolení možné pouze se souhlasným stanoviskem ELPA.

3. MOTOE⁴, řecká nezávislá federace motocyklového sportu, pocítila účinky této dvojí úlohy ELPA. Když MOTOE chtěla v Řecku

v roce 2000 sama zorganizovat sérii motocyklových závodů, bylo jí povolení odmítnuto z důvodu nevydání souhlasného stanoviska ELPA.

4. Z hlediska práva hospodářské soutěže je třeba si položit otázku, zda je dvojí úloha ELPA slučitelná s článkem 82 ES a s článkem 86 ES. Bude však třeba předem určit, zda a v jakém rozsahu se na činnost takové nezávislé organizace, jako je ELPA, v oblasti sportu vztahuje působnost soutěžního práva Společenství.

II – Právní rámec

A – Právo Společenství

5. Právní rámec Společenství je v projednávaném případě vymezen pravidly hospodářské soutěže uvedenými v člancích 82 ES a 86 ES.

1 — Původní jazyk: němčina.

2 — Elliniki Leschi Aftokinitou kai Periigiseon.

3 — Ethniki Epitropi Agonon Motosikletas.

4 — Motosykletistiki Omospondia Ellados.

6. Článek 82 ES stanoví:

zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí.“

„Se společným trhem je neslučitelné, a proto zakázané, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na společném trhu nebo jeho podstatné části.

7. Článek 86 ES stanoví následující:

Takové zneužívání může zejména spočívat:

a) v přímém nebo nepřímém vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek;

b) v omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů;

c) v uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni v hospodářské soutěži;

d) v podmiňování uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních

„1. Pokud jde o veřejné podniky a podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, tyto státy nepřijmou ani neponechají v platnosti opatření odporující pravidlům této smlouvy, zejména pravidlům stanoveným v článcích 12 a 81 až 89.

2. Podniky pověřené poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu nebo ty, které mají povahu fiskálního monopolu, podléhají pravidlům obsaženým v této smlouvě, zejména pravidlům hospodářské soutěže, pokud uplatnění těchto pravidel nebrání právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny. Rozvoj obchodu nesmí být dotčen v míře, která by byla v rozporu se zájmem Společenství.

[...]“

B – *Vnitrostátní právo*

národní federaci historických vozidel (FIVA) [...]"

8. Článek 49 řeckého zákona č. 2696/1999⁵ (dále jen „zákoník silničního provozu“) ve svém znění platném v roce 2000 stanovil:

„1) Závody vozidel tažených zvířaty, závody zvířat, cyklistické závody, automobilové závody, závody vozidel se třemi koly, motocyklové závody a závody mopedů na komunikacích a veřejných či soukromých prostranstvích je možné uspořádat až po vydání povolení.

2) Povolení uvedené v předcházejícím odstavci vydá:

9. Krom toho čl. 134 odst. 8 řeckého zákona č. 2725/1999⁶ obsahuje mimo jiné následující ustanovení:

„Závody motorových vozidel a s nimi související sportovní disciplíny (automobil, formule, karting, jednostopá vozidla atd.) představují sportovní činnost upravenou ustanoveními tohoto zákona [...]"

C – *Pravidla sportovní federace*

[...]

c) pro všechny automobilové závody, závody vozidel se třemi koly, motocyklové závody a závody mopedů ministr veřejného pořádku či jím pověřené orgány po vydání souhlasného stanoviska právnické osoby, která v Řecku oficiálně zastupuje Mezinárodní automobilovou federaci (FIA), Mezinárodní motocyklovou federaci (FIM), a pokud jde o závody historických vozidel, Mezi-

10. Výroční zpráva ELPA, týkající se motocyklových závodů za rok 2000, zveřejněná ETHEAM, obsahuje oběžníky ETHEAM pro rok 2000. Cílem těchto oběžníků je zejména informovat o požadovaných dokladech pro získání povolení závodů, o úpravě těchto závodů, o poplatcích, které je třeba uhradit a o jiných otázkách finanční povahy. Výroční zpráva krom toho obsahuje vnitrostátní řád motocyklového sportu, EAKM⁷, který obsahuje zejména následující ustanovení:

5 — FEK A' 57.

6 — FEK A' 121.

7 — Ethnikos Athlitikos Kanonismos Motosikletas.

„10.7. Jakákoli sportovní událost, která zahrnuje závody v rámci mistrovství, pohárů nebo cen ETHEAM/ELPA, může být spojena s obchodní propagací sponzora uvedeného v titulu nebo podtitulu závodů až po vydání souhlasného stanoviska ETHEAM/ELPA.

orgánu dbát na to, aby se na sportovní událost vztahovalo pojištění, které musí zahrnovat jeho odpovědnost, odpovědnost konstruktérů, závodníků, spolujezdců [...] v případě nehod a škod způsobených třetím osobám v průběhu sportovní události a tréninků.“

[...]

III – Skutkový stav a původní řízení

60.6. Během trvání sportovních událostí je možné na závodníky a motocykly umisťovat reklamu. Pokud jde o přílbu, je povoleno na ni umisťovat reklamu na veškerou možnou plochu, aniž by byly dotčeny její technické vlastnosti. V rámci rychlostních závodů a motokrosových závodů v rámci mistrovství, pohárů a cen ETHEAM/ELPA nejsou organizátoři oprávněni ukládat závodníkům a spolujezdcům, aby prováděli reklamu a aby na motocyklech byla umístěna reklama na jakýkoli výrobek, ledaže by byl od závodníka získán souhlas. Jestliže je sponzorská smlouva ETHEAM/ELPA v platnosti, musejí závodníci, spolujezdcí nebo motocykly dodržovat podmínky této smlouvy.

11. ELPA, řecký automobilový a turistický klub, v Řecku zastupuje Mezinárodní motocyklovou federaci (FIM). Podle informací poskytnutých předkládajícím soudem jde o neziskové sdružení, které organizuje zejména závody motoristických sportů, v rámci nichž uzavírá rovněž sponzorské, reklamní a pojistné smlouvy.

12. ELPA pověřil orgán, který zřídil, a to národní komisi motocyklových závodů (ETHEAM), aby kontrolovala závody na vnitrostátní úrovni a přijímala rozhodnutí sportovní povahy týkající se motocyklových závodů na celém území Řecka.

[...]

110.1. Organizátor musí přímo nebo prostřednictvím dohlížejícího

13. MOTOE je neziskovým sdružením motocyklového sportu nezávislým na ELPA a její činnosti zahrnují organizaci motocyklových závodů v Řecku. Jejimi členy je několik regionálních motocyklových klubů.

14. Dne 13. února 2000 požádala MOTOE řecké ministerstvo veřejného pořádku o povolení organizovat sérii motocyklových závodů. K žádosti byl přiložen program navrhovaných závodů. V tomto programu bylo uvedeno celkem 28 závodů, organizovaných od 26. března 2000 do 3. prosince 2000 různými motocyklovými kluby, přičemž všechny jsou členy MOTOE. Dne 8. února 2000 byl program předán ELPA, aby mohl vydat souhlasné stanovisko nezbytné k získání povolení.

15. Dopisem ze dne 16. března 2000 ELPA požádal MOTOE, aby mu sdělila dva měsíce předem specifický řád pro každý závod, aby mohl kontrolovat účastníky, trasu nebo dráhu, požadovaná bezpečnostní opatření a obecněji všechny podmínky pro řádný průběh závodu. Kromě toho organizující kluby požádal, aby ETHEAM předložily kopii svých stanov.

16. Dopisem ze dne 5. května 2000 zaslaným ministerstvu veřejného pořádku tedy MOTOE požádala o povolení, aby mezi 9. červencem a 26. listopadem 2000 mohla organizovat šest závodů, přičemž k této žádosti připojila specifické řady týkající se průběhu závodů, jakož i kopie stanov organizujících klubů. Ministerstvo veřejného pořádku tuto žádost s jejími přílohami dopisem ze dne 22. května 2000 předalo ELPA, aby vydal souhlasné stanovisko.

17. Dne 6. července 2000 ELPA/ETHEAM zaslal MOTOE dopis, jehož znění je následující:

„1. V souladu s platnými právními předpisy ETHEAM vyhláší mistrovství, poháry a ceny motocyklových závodů na základě pověření ELPA, jediného legálního zástupce FIM v Řecku.

2. Jestliže subjekt či klub splňující podmínky nezbytné k organizaci a průběhu závodů chce vyhlásit pohár nebo zvláštní cenu, musí se obrátit na ETHEAM a navrhnout předmětné vyhlášení. Poté, co ETHEAM posoudí podmínky navrhovaného vyhlášení, přijme rozhodnutí, přičemž určí rovněž podmínky průběhu závodu vždy v souladu s vnitrostátními a mezinárodními předpisy.

3. Pohár nebo cena může zahrnovat pouze závody téhož typu, například pouze ‚scramble‘ nebo pouze ‚enduro‘. Jiné samostatné závody, které nejsou zahrnuty do již vyhlášených mistrovství, pohárů nebo cen, mohou být kvalifikovány pouze jako přátelská setkání.

4. Pro vydání souhlasného stanoviska, pokud jde o organizaci závodu, i v rámci poháru nebo ceny, musí každý organizátor pověřený organizací jednoho ze závodů, který je součástí poháru nebo dané ceny, splnit podmínky stanovené vnitrostátním kodexem týkajícím se motocyklových závodů a oběžníky ETHEAM. Konečně se rozumí, že jestliže je uprostřed sportovního roku požádáno o vyhlášení dodatečných závodů, požadované termíny nesmějí ovlivnit již naprogramované závody, a to v zájmu ani závodníků, ani organizátorů. V tomto kontextu je ETHEAM připravena s Vámi diskutovat ohledně možnosti vyhlásit pohár nebo cenu v souladu s vnitrostátními předpisy v oblasti motocyklových závodů pro tento rok, a očekává Váš program závodů pro rok 2001, aby tyto závody byly rovněž zahrnuty do ročního programu. Váš program musí být ETHEAM-ELPA předložen nejpozději 15. září 2000.“

18. Dne 26. července 2000 požádala MOTOE ministerstvo veřejného pořádku o informace ve věci své žádosti o povolení. Ministerstvo veřejného pořádku jí odpovědělo dne 7. srpna 2000, že stále nebylo vydáno souhlasné stanovisko ELPA/ETHEAM.

19. MOTOE poté u Dioikitiko Protodikeio Athinon⁸ podala žalobu, ve které požaduje částku 5 000 000 GRD⁹ jako náhradu škody.

8 — Správní soud v Aténách.

9 — Podle neodvolatelného přepočítacího koeficientu 1 euro = 340,750 GRD to odpovídá 14 673,51 eur.

Uvedla, že implicitní rozhodnutí, podle ní protiprávní, o zamítnutí její žádosti směřující k získání povolení organizovat motocyklové závody, jí způsobilo nemajetkovou újmu tím, že byla dotčena její autorita a její věrohodnost vůči svým členům, řeckým motocyklistům a veřejnosti obecně. Dodala, že článek 49 zákoníku silničního provozu porušuje ústavní zásadu nestrannosti správních orgánů, jakož i články 82 ES a 86 ES. ELPA vstoupila do tohoto řízení na podporu návrhových žádání řeckého státu.

20. Žaloba MOTOE byla v prvním stupni zamítnuta z důvodu, že vydání povolení bylo zamítnuto správně, neboť nebylo vydáno souhlasné stanovisko ve smyslu článku 49 zákoníku silničního provozu. Toto posledně uvedené ustanovení ostatně není protiústavní ani není v rozporu s právem Společenství.

21. MOTOE proti tomuto rozsudku podala odvolání u Dioikitiko Efeteio Athinon¹⁰, který je předkládajícím soudem.

10 — Odvolací správní soud v Aténách.

IV – Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

22. Rozhodnutím ze dne 21. listopadu 2006, došlým Soudnímu dvoru dne 5. února 2007, se Dioikitiko Efeteio Athinon rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musejí být články 82 ES a 86 ES vykládány tak, že do své působnosti zahrnují rovněž činnosti právnické osoby, která má postavení národního zástupce [FIM] a která vykonává hospodářské činnosti, tak jak jsou popsány výše, prostřednictvím uzavírání sponzorských, reklamních a pojistných smluv v rámci sportovních automobilových událostí, které organizuje?

2) V případě kladné odpovědi jsou s uvedenými ustanoveními Smlouvy o ES slučitelná ustanovení článku 49 zákona č. 2696/1999 v tom smyslu, že výše uvedené právnické osobě přiznávají pravomoc vydávat souhlasné stanovisko, co se týče organizace závodu motorových vozidel, aby vnitrostátní veřejný orgán mohl vydat povolení umožňující tento závod zorganizovat (v projednávaném případě ministr veřejného pořádku), aniž by tato pravomoc podléhala omezením, povinnostem a kontrole?“

23. V řízení před Soudním dvorem řecká vláda a Komise Evropských společenství předložily písemná i ústní vyjádření. MOTOE přednesla pouze ústní vyjádření.

V – Posouzení

A – Úvodní poznámka

24. Sport v zásadě spadá do působnosti Smlouvy o ES. Tato skutečnost je uznána zároveň na politické úrovni i v judikatuře Společenství.

25. Na *politické úrovni* tak mezivládní konference, které vedla k přijetí Amsterodamské smlouvy (1997), v „Prohlášení o sportu“¹¹ vyzvala orgány Evropské unie, aby konzultovaly sportovní sdružení při projednávání významných otázek souvisejících se sportem a vzaly obzvláště v úvahu zvláštnosti amatérského sportu. Podobné prohlášení je uvedeno v závěrech předsednictví Evropské rady

¹¹ – Prohlášení č. 29 připojené k závěrečnému aktu mezivládní konference týkající se Amsterodamské smlouvy podepsané dne 2. října 1997 (Úř. věst. C 340, s. 136).

v Nice (2000)¹². V loňském roce krom toho Komise zveřejnila „Bílou knihu o sportu“, ve které uvádí zejména účinky práva Společenství na sport, když potvrzuje, že se *acquis communautaire* použije rovněž v této oblasti¹³.

26. Tato prohlášení a iniciativy zdůrazňují, že sport není zcela vyloučen z působnosti činnosti Evropské unie či Evropského společenství. Se vstupem Lisabonské smlouvy¹⁴ v platnost bude ostatně sport výslovně uveden v rámci primárního práva Evropské unie¹⁵.

27. Soudy Společenství uznávají v ustálené judikatuře¹⁶, že sport spadá v každém případě pod právo Společenství v rozsahu, v němž představuje hospodářskou činnost ve

smyslu článku 2 ES¹⁷. Třebaže předmětem judikatury byly původně spíše účinky základních svobod na sport¹⁸, v současné době se musí stále více zabývat pravidly hospodářské soutěže Smlouvy o ES¹⁹. Tak je tomu rovněž v projednávaném případě, kdy je Soudní dvůr vyzván k tomu, aby se vyjádřil k výkladu článků 82 ES a 86 ES.

28. Zatímco se první položená otázka týká použitelnosti článků 82 ES a 86 ES na neziskovou organizaci, jako je ELPA, druhá otázka se týká dvojí úlohy, kterou má ELPA, jelikož se jedná účastní přijetí rozhod-

12 — „Prohlášení týkající se specifických vlastností sportu a jeho sociálních funkcí v Evropě, které musejí být zohledněny při provádění společných politik“, Evropská rada v Nice (7. 8 a 9. prosince 2000), závěry předsednictví (bod 52 a příloha IV, viz zvláště body 1, 7 a 17 prohlášení uvedeného v této příloze).

13 — KOM(2007) 391 konečné znění, viz zvláště úvod (strana 2) a bod 4.1 (strana 14 a násl.); k této bílé knize byl připojen „Commission Staff Working Document – The EU and Sport: Background and Context“ ze dne 11. července 2007, SEC (2007) 935, na jehož bod 3.4 a oddíl 4 odkazují. Bílá kniha a pracovní dokument mohou být konzultovány na adrese <http://ec.europa.eu/sport/index-en.html> (k níž jsem se naposledy připojila dne 10. ledna 2008).

14 — Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007 (Úř. věst. 2007, C 306, s. 1).

15 — Viz zvláště čl. 6 písm. e) a článek 165 budoucí smlouvy o fungování Evropské unie, podle jejího nového číslování; obdobná ustanovení již byla uvedena v čl. 1-17 písm. e) a v článku III-282 Smlouvy o Ústavě pro Evropu podepsané v Římě dne 29. října 2004 (Úř. věst. C 310, s. 1).

16 — Rozsudek ze dne 18. července 2006, Meca-Medina (C-519/04 P, Sb. rozh. s. I-6991, bod 22, a v něm citovaná judikatura).

17 — Tato judikatura neztratila nic ze své aktuálnosti pro vymezení působnosti klasických základních svobod Smlouvy o ES, či jako v projednávaném případě pro vymezení působnosti jejich pravidel hospodářské soutěže. Z velmi obecného hlediska je však třeba si uvědomit, že její počátky sahají do doby, kdy Společenství bylo především hospodářsky zaměřené. Se zavedením občanství Unie a velkého počtu nových politik, zejména v oblastech vzdělávání a mládeže, Smlouva o ES v současné době upravuje rovněž aspekty sportu, které nemají hospodářskou povahu. Poslední pochybnosti, co se týče použitelnosti práva Společenství na sport, a to i v jeho aspektech nikoli ekonomické povahy, budou odstraněny nejpozději se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost, což potvrzuje uvedení sportu v hlavě XII „Všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport“ v budoucí smlouvě o fungování Evropské unie.

18 — Pokud jde o základní svobody Smlouvy o ES, viz rozsudky ze dne 12. prosince 1974, Walrave a Koch (36/74, Recueil, s. 1405); ze dne 14. července 1976, Donà (13/76, Recueil, s. 1333); ze dne 15. prosince 1995, Bosman (C-415/93, Recueil, s. I-4921); ze dne 11. dubna 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, Recueil, s. I-2549), a ze dne 13. dubna 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, Recueil, s. I-2681); pokud jde o obdobná ustanovení obsažená v dohodách o přidružení, viz rovněž rozsudky ze dne 8. dubna 2003, Deutscher Handballbund (C-438/00, Recueil, s. I-4135), a ze dne 12. dubna 2005, Simutenkov (C-265/03, Sb. rozh. s. I-2579).

19 — Viz rozsudek Meca-Medina, citovaný výše v poznámce pod čarou 16, jakož i rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 26. ledna 2005, Piau v. Komise (T-193/02, Sb. rozh. s. II-209, potvrzený usnesením Soudního dvora ze dne 23. února 2006, Piau v. Komise, C-171/05 P, Sb. rozh. s. I-37). Problematikou se již zabývali někteří generální advokáti Soudního dvora: viz zvláště stanoviska generálního advokáta Lenze ze dne 20. září 1995 ve věci Bosman (body 253 až 286), generálního advokáta Cosmase ze dne 18. března 1999 ve věci Deliège (body 103 až 114) a generálního advokáta Albera ze dne 22. června 1999 ve věci Lehtonen a Castors Braine (body 101 až 114), uvedená v poznámce pod čarou 18.

nutí, na základě nichž stát povoluje motocyklové závody, a jednak sám takové závody organizuje.

ještě určit, zda stát tomuto sdružení přiznal zvláštní nebo výlučná práva (viz oddíl 3 níže).

B – Použitelnost článků 82 ES a 86 ES (první otázka)

29. Podstatou první otázky je, zda činnost neziskového sdružení spadá do působnosti článků 82 ES a 86 ES, jestliže kromě toho, že má výhradní právo účasti na přijetí správního rozhodnutí povolujícího motocyklové závody, toto sdružení samo organizuje závody tohoto druhu a v tomto kontextu uzavírá sponzorské, reklamní a pojistné smlouvy.

30. Právo Společenství v oblasti hospodářské soutěže se vztahuje na činnosti podniků²⁰. Pro použití článků 82 ES a 86 ES je především třeba, aby předmětné sdružení bylo podnikem ve smyslu ustanovení Smlouvy o ES v oblasti hospodářské soutěže (viz oddíl 1 níže). Použití článku 82 ES krom toho vyžaduje, aby sdružení zaujímalo dominantní postavení a aby mohl být ovlivněn obchod mezi členskými státy (viz oddíl 2). Pokud jde konečně o použití čl. 86 odst. 1 ES, je třeba

1. Pojem „podnik“ ve smyslu práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže

31. Podle práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže musí být pojem „podnik“ předmětem funkčního výkladu v tom smyslu, že zahrnuje jakoukoliv entitu vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení této entity a způsobu jejího financování²¹. Entita, která hospodářskou činnost nevykonává, není podnikem ve smyslu práva hospodářské soutěže²².

32. Hospodářskou činnost (činnost „jako podnik“) představuje jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo poskytování služeb na daném trhu²³. I když konečné posouzení činnosti ELPA přísluší vnitrostátnímu soudu, Soudní dvůr mu může v rámci řízení o předběžné otázce poskytnout

20 — Rozsudek ze dne 11. prosince 2007, Ente Tabacchi Italiani a další (C-280/06, Sb. rozh. s. I-10893, bod 38).

21 — Viz mezi řadou dalších rozsudky ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser (C-41/90, Recueil, s. I-1979, bod 21); ze dne 16. března 2004, AOK Bundesverband a další (C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01, Recueil, s. I-2493, bod 46); ze dne 10. ledna 2006, Cassa di Risparmio di Firenze (C-222/04, Sb. rozh. s. I-289, bod 107); ze dne 23. března 2006, Enirisorse (C-237/04, Sb. rozh. s. I-2843, bod 28), a Ente Tabacchi Italiani a další (citovaný výše v poznámce pod čarou 20, bod 38).

22 — Rozsudek ze dne 19. února 2002, Wouters (C-309/99, Recueil, s. I-1577, bod 112).

23 — Rozsudky ze dne 18. června 1998, Komise v. Itálie (C-35/96, Recueil, s. I-3851, bod 36); ze dne 12. prosince 2000, Pavlov a další (C-180/98 až C-184/98, Recueil, s. I-6451, bod 75); ze dne 25. října 2001, Ambulanz Glöckner (C-475/99, Recueil, s. I-8089, bod 19), Cassa di Risparmio di Firenze (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 108) a Enirisorse (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 29).

všechny užitečné údaje pro usnadnění jeho rozhodnutí²⁴.

33. Sdružení, jako je ELPA, poskytuje dvě kategorie služeb: jednak v Řecku *organizuje* motocyklové závody s pomocí komise ETHEAM²⁵, kterou za tímto účelem zřídilo. Kromě toho podle informací předkládajícího soudu *komericializuje* závody tím, že uzavírá sponzorské, reklamní a pojistné smlouvy, nebo v každém případě tím, že slouží jako zprostředkovatel při uzavírání takových smluv.

34. Každý z těchto dvou typů činnosti – organizování a komericializace motocyklových závodů – má vlastní trh, nezávisle na otázce, zda má ELPA monopol na tato plnění, či zda jsou rovněž nabízena jinými entitami, například MOTOE. Plnění poskytovaná ELPA v oblasti *organizace* motocyklových závodů jsou tak požadována a odměňována účastníky nebo jejich kluby. Pokud jde o *komericializaci* motocyklových závodů, jsou to sponzoři, reklamní společnosti a pojistitelé, kdo využívá plnění poskytovaná ELPA. Krom toho bylo v rámci ústní části řízení uvedeno, že motocyklové závody mohou být rovněž komericializovány prostřednictvím prodeje lístků opravňujících ke vstupu na

místo události, jakož i případně prostřednictvím prodeje práv na televizní přenos.

35. Jistěže, řecká vláda zpochybňuje, že ELPA ještě stále organizuje motocyklové závody. V tomto ohledu však stačí připomenout, že Soudní dvůr se musí v rámci předběžných otázek omezit na skutkový a legislativní kontext vymezený předkládajícím soudem²⁶. Předkládací rozhodnutí přitom výslovně uvádí, že ELPA sám organizuje motocyklové závody. Krom toho z písemné části řízení vyplynulo, že ELPA pravděpodobně pomáhá některým motocyklovým klubům při organizaci jejich závodů a že může mít příležitostně dokonce úlohu spoluorganizátora. To ukazuje, aniž by byla dotčena konstatování, která bude muset v této věci učinit předkládající soud, že ELPA i nadále zasahuje do organizace motocyklových závodů. Skutečnost, že ELPA komericializuje motocyklové závody, nebyla před Soudním dvorem zpochybněna.

36. Všechny tyto skutečnosti potvrzují hospodářský charakter činnosti sdružení, jako je ELPA, které tedy má postavení podniku.

37. Jak uvedu dále, skutečnosti, že je ELPA podnikem, neodporuje okolnost, že služby, které poskytuje, souvisejí se sportem, že je neziskovým sdružením a že se účastní

24 — V tomtéž smyslu viz rozsudek Enirisorse (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 30).

25 — Jelikož ELPA zřídil ETHEAM právě za tímto účelem, je třeba mu přičítat činnost ETHEAM (viz rozsudek Cassa di Risparmio di Firenze, citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 110 a násl.).

26 — Rozsudky ze dne 29. dubna 2004, Orfanopoulos a Oliveri (C-482/01 a C-493/01, Recueil, s. I-5257, bod 42); ze dne 30. června 2005, Tod's (C-28/04, Sb. rozh. s. I-5781, bod 14), a ze dne 12. ledna 2006, Turn- und Sportunion Waldburg (C-246/04, Sb. rozh. s. I-589, bod 21).

správního řízení týkajícího se povolování motocyklových závodů.

sdružení, jako je ELPA, jakožto podniku musí být posouzeno pouze s ohledem na činnost, kterou samo vykonává.

– Poskytování služeb, která souvisejí se sportem

38. Okolnost, že předmětná poskytování služeb souvisejí se sportem, nijak nebrání tomu, aby byla kvalifikována jako hospodářská činnost, na níž se vztahují pravidla Smlouvy o ES v oblasti hospodářské soutěže²⁷. Aniž by byl totiž dotčen jeho značný význam ze sociálního hlediska²⁸, má sport v současné době také hospodářský rozměr, který nelze opomenout. Proto určení použitelnosti pravidel hospodářské soutěže vyžaduje ověření hospodářského charakteru každé činnosti, která souvisí se sportem²⁹.

40. Jestliže účastníci, či v každém případě diváci, musejí uhradit finanční příspěvek, organizace sportovních událostí představuje hospodářskou činnost. A jestliže sportovní událost vede k uzavírání sponzorských, reklamních a pojistných smluv, tato forma komercializace události je rovněž hospodářskou činností. V tomto ohledu lze postavení organizátora sportovní události postavit na roveň postavení výrobce či prodejce vybavení a oděvů užívaných sportovci; tito výrobci či prodejci provádějí také hospodářskou činnost bez ohledu na to, zda jsou sportovci profesionálové či amatéři.

– Neexistence cíle dosahovat zisky

39. Organizátor sportovní události tak může vykonávat hospodářskou činnost bez ohledu na to, že účastníci provozují předmětný spor profesionálně či amatérsky, tedy jako hospodářskou činnost, či nikoli. Na rozdíl od tvrzení řecké vlády totiž není rozhodující činnost motocyklových závodníků. Postavení

41. Platnost tvrzení, že jde o hospodářskou činnost, a tedy o podnik, nezaniká ani tehdy, má-li entita, jako je ELPA, formu neziskového sdružení, jehož cílem tedy není dosahovat zisky. Plněními, která nabízejí na trhu, mohou takové entity rovněž konkurovat jiným subjektům³⁰ bez ohledu na to, zda tyto subjekty sledují cíl dosahovat zisky, či nikoli.

27 — Viz body 24 až 27 tohoto stanoviska.

28 — Rozsudky Bosman (bod 106), Deliège (bod 41) a Lehtonen a Castors Braine (bod 32), citované výše v poznámce pod čarou 18; viz rovněž Bílá kniha o sportu (uvedená výše v poznámce pod čarou 13), jejíž oddíl 2 je věnován společenské úloze sportu.

29 — Nezbytnost analýzy každé činnosti samostatně je vysvětlena zejména v rozsudku Meca-Medina (citovaný výše v poznámce pod čarou 16, body 28 až 31).

30 — Rozsudky ze dne 16. listopadu 1995, Fédération française des sociétés d'assurance a další (C-244/94, Recueil, s. I-4013, body 17 a 18); ze dne 21. září 1999, Albany (C-67/96, Recueil, s. I-5751, body 84 až 87), a Cassa di Risparmio di Firenze (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 123).

42. To zvláště dobře ilustruje projednávaná věc, ve které si dvě řecká nezisková sdružení – ELPA a MOTOE – stanovila za cíl organizovat a komercializovat motocyklové závody v Řecku. Úspěch takových organizací dlouhodobě závisí na jejich schopnosti prosadit plnění, která nabízejí v porovnání s plněními jiných subjektů a zajišťovat financování jejich činnosti.

43. Je zajisté pravda, že organizace nemůže být kvalifikována jako podnik, jestliže má její činnost výhradně sociální charakter nebo jde o činnost výhradně v obecném zájmu a není vykonávána na trhu v rámci hospodářské soutěže s ostatními subjekty³¹. Pravidla hospodářské soutěže ve Smlouvě se totiž nepoužijí na činnost, která svou povahou, pravidly, kterým podléhá a svým předmětem nespadá do sféry hospodářských vztahů³².

44. Jestliže však předmětná organizace začne komercializovat plnění, která nabízí³³, opustí oblast výhradně sociální či neziskové činnosti; i když bude i nadále sledovat cíl obecného zájmu – v případě ELPA jde o podporu sportu – a bude vykonávat činnosti, aniž by sledovala dosahování zisku, nestačí to k tomu, aby neměla posta-

vení podniku ve smyslu práva hospodářské soutěže³⁴.

45. Řecká vláda namítá, že příjmy ELPA stěžejí pokrývají výdaje; to ale neodporuje případné existenci hospodářské činnosti. Postavení podniku totiž nezávisí na míře ani rozsahu hospodářského úspěchu³⁵.

46. V souhrnu takové sdružení, jako je ELPA, které komercializuje svá plnění v oblasti motocyklového sportu, musí být považováno za podnik i přes neexistenci cíle spočívajícího v dosahování zisku.

47. Je třeba mimochodem poznamenat, že takové sdružení nemá nic společného s organizacemi pověřenými správou zákonem stanovených režimů sociálního zabezpečení, ohledně nichž Soudní dvůr v některých ze svých rozsudků rozhodl, že nemají postavení podniku³⁶. Nad rámec sociálního cíle a neexistence cíle spočívajícího v dosahování zisku se totiž činnost těchto organizací

31 — Rozsudek Cassa di Risparmio di Firenze (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, body 120 a 121).

32 — Rozsudek Wouters (citovaný výše v poznámce pod čarou 22, bod 57).

33 — Pokud jde o pojem „komercializace“, viz body 33 a 34 tohoto stanoviska.

34 — Pokud jde o sociální cíl, viz rozsudky Pavlov (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 118); ze dne 22. ledna 2002, Císal (C-218/00, Recueil 2002, s. I-691, bod 37), a Cassa di Risparmio di Firenze (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 124); v obdobném smyslu viz rozsudek Enirisorse (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 34); pokud jde o neexistenci cíle dosahovat zisky, viz rozsudky ze dne 29. října 1980, van Landewyck a další v. Komise (209/78 až 215/78 a 218/78, Recueil 1980, s. 3125, bod 88), Fédération française des sociétés d'assurance a další (citovaný výše v poznámce pod čarou 30, bod 21), Albany (citovaný výše v poznámce pod čarou 30, bod 85), Pavlov (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 117), Cassa di Risparmio di Firenze (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 123), a ze dne 29. listopadu 2007, Komise v. Itálie (C-119/06, Sb. rozh. s. I-168, zveřejněné shrnutí, bod 37).

35 — Stanovisko generálního advokáta Lenze ve věci Bosman (rozsudek citovaný výše v poznámce pod čarou 18, bod 255).

36 — Rozsudky ze dne 17. února 1993, Poucet a Pistre (C-159/91 a C-160/91, Recueil, s. I-637), Císal (citovaný výše v poznámce pod čarou 34) a AOK Bundesverband (citovaný výše v poznámce pod čarou 21).

vyznačovala existencí právní úpravy stanovené státem, ukládající určité povinnosti solidarity, aniž by dotčená organizace měla jakýkoli skutečný vliv na výši plnění, která měla vyplatit a příspěvků, které měla vybrat³⁷. Podle informací sdělených Soudnímu dvoru ELPA žádné srovnatelné právní úpravy nepodléhá; krom toho ve spise žádná skutečnost nespovídá o tom, že stát omezuje prostor pro činnost ELPA při určení plnění, která nabízí a odměn, které může vyžadovat.

– Účast na správním rozhodování týkajícím se povolování motocyklových závodů

48. Konečně existenci hospodářské činnosti neodporuje skutečnost, že kromě organizace a komercializace motocyklových závodů se ELPA v souladu s článkem 49 zákoníku silničního provozu účastní rovněž na správních rozhodnutích povolujících tyto závody.

49. Výkon výsad veřejné moci jistě nespádá do působnosti pravidel hospodářské soutěže ve Smlouvě o ES a entita, která je vykonává, není podnikem ve smyslu práva hospodářské soutěže³⁸. Kvalifikace činnosti jako činnosti v oblasti veřejné moci nebo jako hospodářské

činnosti však musí být přiznána odděleně pro každou činnost dotyčné entity³⁹, která tedy bude moci vykonávat zároveň výsady veřejné moci a hospodářskou činnost.

50. Tak je tomu právě v případě ELPA, který se účastní jednak rozhodovacího procesu za účelem povolování motocyklových závodů, a jednak sám organizuje a komercializuje závody tohoto druhu. I když účast na přijímání rozhodnutí týkajícího se povolování vyplývá z výkonu výsady veřejné moci, nemění to nic na tom, že toto sdružení je krom toho podnikem, jelikož samo organizuje a komercializuje motocyklové závody.

– Mezitímní závěry

51. Je tak vidno, že takové sdružení, jako je ELPA, musí být považováno za podnik ve smyslu ustanovení Smlouvy o ES týkajících se práva hospodářské soutěže.

37 — Rozsudky Poucet a Pistre (citovaný výše v poznámce pod čarou 36, body 18 a 19), Císal (citovaný výše v poznámce pod čarou 34, bod 45) a AOK Bundesverband (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, zvláště v bodech 47 a 49).

38 — Rozsudky ze dne 19. ledna 1994, SAT Fluggesellschaft (C-364/92, Recueil, s. I-43, body 30 a 31); ze dne 18. března 1997, Cali (C-343/95, Recueil, s. I-1547, body 22 a 23), a Wouters (citovaný výše v poznámce pod čarou 22, bod 57).

39 — V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. června 1987, Komise v. Itálie (118/85, Recueil, s. 2599, bod 7), Cali (citovaný výše v poznámce pod čarou 38, body 16 a 18), a ze dne 24. října 2002, Aéroports de Paris v. Komise (C-82/01 P, Recueil, s. I-9297, body 74 a 75, druhá věta); viz rovněž mé stanovisko ze dne 28. října 2004 ve věci Viacom Outdoor (C-134/03, Sb. rozh. 2005, s. I-1167, bod 72).

2. Dominantní postavení a dopad na obchod mezi členskými státy ve smyslu článku 82 ES

52. Použití článku 82 na takové sdružení, jako je ELPA, předpokládá kromě postavení jakožto podnik i dominantní postavení a nebezpečí, že tím bude ovlivněn obchod mezi členskými státy.

53. I když Soudní dvůr není povolán k tomu, aby sám posuzoval skutkový stav ve sporu v původním řízení, může předkládajícímu soudu s ohledem na zvláštnosti tohoto skutkového stavu poskytnout všechny užitečné údaje, které mu umožní rozhodnout spor v původním řízení. V této souvislosti je třeba zdůraznit následující.

a) Vymezení relevantních trhů, podstatná část společného trhu

54. Ověření existence dominantního postavení ukládá, aby byly vymezeny nejprve relevantní trhy.

55. Pokud jde o trhy s relevantními produkty, je třeba připomenout, že ELPA nabízí dva typy plnění v oblasti motocyklového sportu: jednak s pomocí ETHEAM v Řecku *organizuje* motocyklové závody. Kromě toho podle údajů poskytnutých předkládajícím

soudem tyto závody *komercializuje* prostřednictvím sponzorských, reklamních a pojistných smluv. Mezi těmito dvěma typy plnění nezbytně neexistuje vazba ani nejsou vzájemně zaměnitelné. Proto mohou být organizace a komercializace sportovních událostí považovány za dva trhy s odlišnými produkty.

56. Je pravda, že předkládající soud bude muset určit, zda se tyto trhy omezují na organizaci či na komercializaci *motocyklových závodů*, či zda zahrnují jiné události v odvětví motoristických sportů, případně všechny sportovní události.

57. Pokud jde o zeměpisné hledisko, je třeba poznamenat, že ELPA předmětná plnění poskytuje na řeckém území. Území tohoto členského státu představuje relevantní zeměpisný trh a může být rovněž považováno za podstatnou část společného trhu⁴⁰.

40 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. června 1991, ERT (C-260/89, Recueil, s. I-2925, bod 31); v tomtéž smyslu viz rozsudky ze dne 25. června 1998, Dusseldorf a další (C-203/96, Recueil, s. I-4075, bod 60), a ze dne 22. května 2003, Connect Austria (C-462/99, Recueil, s. I-5197, bod 79), jakož i rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 7. října 1999, Irish Sugar v. Komise (T-228/97, Recueil, s. II-2969, bod 99). I část území členského státu může představovat podstatnou část společného trhu; viz rozsudek Ambulanz Glöckner (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 38).

b) Dominantní postavení

58. Jde o dominantní postavení, jestliže situace, v níž má podnik hospodářskou sílu, mu umožňuje bránit zachování účinné hospodářské soutěže na relevantním trhu tím, že mu poskytuje možnost jednat do značné míry nezávisle na svých soutěžitelích, svých zákaznících a nakonec i spotřebitelích⁴¹.

59. Pokud by se ukázalo, že ELPA v Řecku (spolu)organizuje všechny nebo alespoň převážnou část motocyklových závodů – což jsou zjištění, která přísluší předkládajícímu soudu – by bylo třeba mít za to, že zaujímá dominantní postavení. Tatáž zásada platí pro komercializaci těchto závodů.

60. Je pravda, že to předpokládá, že se dotčený trh s produktem omezuje na *motocyklové závody* s vyloučením organizace a komercializace jiných sportovních událostí⁴². ELPA bude moci zaujímat dominantní postavení tím méně, čím bude různorodost sportovních událostí zahrnutých pod relevantní trh s produktem větší.

41 — Rozsudky ze dne 14. února 1978, *United Brands v. Komise* (27/76, Recueil, s. 207, bod 65); ze dne 13. února 1979, *Hoffmann-La Roche v. Komise* (85/76, Recueil, s. 461, bod 38); ze dne 9. listopadu 1983, *Michelin v. Komise* (322/81, Recueil, s. 3461, bod 30), a ze dne 16. března 2000, *Compagnie maritime belge transports a další v. Komise* (C-395/96 P a C-396/96 P, Recueil, s. I-1365, bod 34).

42 — Viz bod 56 tohoto stanoviska.

61. V rámci následujících poznámek vycházím z postulátu, že ELPA zaujímá dominantní postavení na každém z obou relevantních trhů.

c) Ovlivnění obchodu mezi členskými státy

62. Článek 82 zakazuje zneužívání dominantního postavení, pokud „to může ovlivnit obchod mezi členskými státy“. Cílem tohoto ustanovení týkajícího se přeshraničního charakteru účinků na obchod je vymezit působnost soutěžního práva Společenství ve vztahu k působnosti soutěžního práva členských států⁴³.

63. Obchod mezi členskými státy může být považován za ovlivněný pouze tehdy, je-li na základě souhrnu objektivních skutkových a právních okolností možné předpokládat s dostatečnou pravděpodobností, že dotčené chování může přímo, nebo nepřímo, skutečně, nebo potenciálně ovlivnit obchod mezi členskými státy, a to tak, že se lze obávat, že by mohlo být překážkou usku-

43 — Rozsudky ze dne 13. července 1966, *Consten a Grundig v. Komise* (56/64 a 58/64, Recueil, s. 429), ze dne 6. března 1974, *Commercial Solvents v. Komise* (6/73 a 7/73, Recueil, s. 223, bod 31), a *Ambulanz Glöckner* (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 47).

tečňování jednotného trhu mezi členskými státy⁴⁴.

64. V tomto ohledu stačí, že chování podniku zaujímajícího dominantního postavení *může* ovlivnit obchod mezi členskými státy⁴⁵; čistě hypotetické či spekulativní účinky naproti tomu nestačí k tomu, aby se použil článek 82 ES⁴⁶.

65. Zjištění nezbytná za tímto účelem musí provést předkládající soud, který zohlední údaje poskytnuté Soudním dvorem⁴⁷, jakož i zvláště tři dále uvedené skutečnosti.

66. Zprvce Komise správně uvedla, že dochází k internacionalizaci podnikání v oblasti sportu. Není tedy *a priori* nepředstavitelné, že by zahraniční podniky mohly chtít proniknout na řecký trh, aby na něm organizovaly a komercializovaly motocyklové závody.

67. Zadruhé je třeba mít za to, že z důvodu svého spolurozhodovacího práva v rámci správního povolování motocyklových závodů (článek 49 zákoníku silničního provozu) se takové sdružení, jako je ELPA, může účinně bránit pronikání jiných subjektů na řecký trh. Zahraniční subjekty mohou být odrazeny tím, že MOTOE jakožto konkurenční tuzemský subjekt v důsledku nevydání souhlasného stanoviska ELPA nemohla organizovat motocyklové závody, které navrhla pro rok 2000.

68. Zatřetí ve svých vnitřních předpisech ELPA stanoví, že obchodní reklama v rámci motocyklových závodů je možná pouze s jeho souhlasem nebo se souhlasem ETHEAM, kterou za tímto účelem zmocní⁴⁸. Tato překážka komercializace motocyklových závodů může rovněž zahraniční subjekty odradit od pronikání na řecký trh. Krom toho to může odradit zahraniční sponzory, reklamní společnosti a pojistitele od toho, aby se angažovali na řeckém trhu motocyklového sportu.

69. Za těchto podmínek není obecně vyloučeno, že zneužívající jednání ELPA v oblasti povolování nebo komercializace motocyklových závodů jiných subjektů může ovlivnit obchod mezi členskými státy.

44 — Rozsudek *Ambulanz Glöckner* (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 48), jakož i – pokud jde o článek 81 ES – rozsudky ze dne 11. prosince 1980, *L'Oréal* (31/80, Recueil, s. 3775, bod 18); ze dne 13. července 2006, *Manfredi* (C-295/04 až C-298/04, Sb. rozh. s. I-6619, bod 42); ze dne 23. listopadu 2006, *Asnef-Equifax* (C-238/05, Sb. rozh. s. I-11125, bod 34), a ze dne 25. ledna 2007, *Dalmine v. Komise* (C-407/04 P, Sb. rozh. s. I-829, bod 90).

45 — Rozsudek *Michelin v. Komise* (citovaný výše v poznámce pod čarou 41, bod 104), *Höfner a Elser* (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 32) a ze dne 11. prosince 1997, *Job Centre* (C-55/96, Recueil, s. I-7119, bod 36).

46 — Sdělení Komise „Pokyny k pojmu ovlivnění obchodu podle článků 81 a 82 Smlouvy“ (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. 2004, C 101, s. 81; dále jen *Pokyny Komise*), bod 43.

47 — Viz například rozsudky *Manfredi* (body 47 a 48) a *Asnef-Equifax* (body 39 a 40) citované v poznámce pod čarou 44.

48 — Bod 10.7 vnitrostátního řádu motocyklového sportu, EAKM (bod 10 tohoto stanoviska).

70. Řecká vláda uvádí, že v důsledku malého počtu motorcyklových závodů se zahraniční účastí organizovaných v Řecku mohou být účinky případného protisoutěžního chování ELPA na obchod mezi členskými státy jen zanedbatelné.

71. Je pravda, že pro použitelnost článku 82 ES, jakož i článku 81 ES musí být obchod mezi členskými státy ovlivněn *významným* způsobem; jinak řečeno dopad na obchod nesmí být zanedbatelný⁴⁹. Posouzení významnosti či zanedbatelnosti nezávisí pouze na kvantitativních faktorech, ale rovněž na kvalitativních faktorech; nesmí být omezeno na jediný aspekt, jako je velikost trhu; je třeba naopak zohlednit několik faktorů, které posuzované samostatně nejsou nezbytně určující⁵⁰.

72. Pokud jde o *kvantitativní* hledisko, nestačí posoudit celkový objem zeměpisného trhu a relevantního produktu. Tento objem může mít zajisté svůj význam při určení, zda je dotčena podstatná část společného

trhu⁵¹. Pro zjištění, zda je překážka obchodu významná, je ale třeba rovněž zohlednit objem produktů a služeb *dotčených* údajným zneužitím; tento objem musí být následně porovnán s celkovým objemem zeměpisného trhu a relevantního produktu⁵².

73. Ačkoli je počet mezinárodních motorcyklových závodů organizovaných v Řecku poměrně nízký, jak uvádí řecká vláda, může stačit k tomu, aby zabránil organizaci nebo komercializaci jediného závodu nebo několika málo závodů, přičemž dotčený trh pocítí závažné účinky. To může ve svém výsledku ztížit rozvoj významnějšího trhu s vyšším potenciálem, pokud jde o obrat.

74. Pokud jde o *kvalitativní* hledisko, posouzení významnosti závisí v nezanedbatelné míře na povaze chování dominantního

49 — Rozsudky ze dne 21. ledna 1999, Bagnasco a další (C-215/96 a C-216/96, Recueil, s. I-135, bod 60), Ambulanz Glöckner (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 48), jakož i – pokud jde o článek 81 ES – rozsudky ze dne 25. listopadu 1971, Béguelin Import (22/71, Recueil, s. 949, bod 16); ze dne 28. dubna 1998, Javico (C-306/96, Recueil, s. I-1983, bod 16), Manfredi (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 42), Asnef-Equifax (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 34) a Dalmine v. Komise (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 90).

50 — Rozsudky Bagnasco (citovaný výše v poznámce pod čarou 49, bod 47), Manfredi (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 43) a Asnef-Equifax (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 35).

51 — Rozsudky ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise (40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, bod 371); ze dne 10. prosince 1991, Mercis convenzionali porto di Genova (C-179/90, Recueil, s. I-5889, bod 15, druhá věta), a ze dne 12. února 1998, Raso a další (C-163/96, Recueil, s. I-533, bod 26, druhá věta). I pro ověření, zda se věc týká podstatné části společného trhu, však celkový objem není v žádném případě jediným určujícím kritériem. Jak jsem uvedla, zeměpisný rozsah dotčených trhů, kterým je území členského státu, v daném případě stačí k dospění k závěru, že se jedná skutečně o podstatnou část společného trhu (viz bod 57 tohoto stanoviska a judikatura, která je v něm citována).

52 — V tomto smyslu viz rozsudek Javico (citovaný výše v poznámce pod čarou 49, bod 26). Viz rovněž Pokyny Komise, jejichž bod 52, který se týká článku 81 ES, uvádí podíl na trhu a roční obrat podniků, které jsou účastníky dohody, jako kritéria, která je třeba použít při určení, zda je trh nebo produkt dotčen touto dohodou.

podniku⁵³. Článek 82 se použije na každé jednání, které může ovlivnit volný obchod mezi členskými státy tak, že může narušit uskutečnění cílů jednotného trhu mezi členskými státy, zejména oddělováním vnitrostátních trhů nebo změnou struktury hospodářské soutěže na společném trhu⁵⁴.

75. Skutečnost, že ELPA případně zneužívá své spolurozhodovací právo v oblasti organizace a komercializace motocyklových závodů, může přispět k oddělení trhů, a narušit tak uskutečnění jednotného trhu. Komise krom toho správně zdůrazňuje, že dominantní postavení vztahující se na celé území členského státu může již v důsledku své prosté existence přispět k posílení oddělování vnitrostátních trhů, čímž narušuje vzájemné hospodářské prolínání, které je zamýšleno Smlouvou⁵⁵.

76. Významný charakter účinků na obchod mezi členskými státy je tudíž podpořen jak kvalitativními, tak kvantitativními faktory.

3. Zvláštní nebo výlučná práva (čl. 86 odst. 1 ES)

77. Jelikož taková entita, jako je ELPA, určitě není veřejným podnikem, ale soukromým sdružením, je možné o použití čl. 86 odst. 1 ES uvažovat pouze v případě, že řecký stát tomuto sdružení přiznal zvláštní nebo výlučná práva.

78. Tato zvláštní nebo výlučná práva se vyznačují tím, že vytvářejí zvláštní vztah mezi dotčeným státním orgánem a podnikem zvýhodněným⁵⁶ v porovnání s jeho soutěžiteli.

79. Řecký stát tím, že přijal pravidlo článku 49 zákoníku silničního provozu, přiznal ELPA jakožto oficiálnímu zástupci Mezinárodní motocyklové federace (FIM) v Řecku spolurozhodovací právo v oblasti povolování motocyklových závodů, a v důsledku toho právo účastnit se výkonu výsady veřejné moci. ELPA je tak zvýhodněn v porovnání se všemi ostatními možnými organizátory motocyklových závodů v Řecku. Požívá tedy zvláštního práva, a jelikož tímto právem spolurozhodování disponuje pouze on sám, lze hovořit dokonce o výlučném právu⁵⁷.

53 — Viz k tomu rovněž Pokyny Komise, bod 45.

54 — Rozsudek ze dne 31. května 1979, *Hugin Kassaregister a Hugin Cash Registers v. Komise* (22/78, Recueil, s. 1869, bod 17), *Ambulanz Glöckner* (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, body 47 a 49), *Manfredi* (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 41), *Asnef-Equifax* (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 33) a *Dalmine v. Komise* (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, body 89 a 91); v tomtéž smyslu viz rozsudky ze dne 4. května 1988, *Bodson* (30/87, Recueil, s. 2479, bod 24), a ze dne 5. října 1988, *Alsattel* (247/86, Recueil, s. 5987, bod 11).

55 — V tomtéž smyslu, avšak pravda pokud jde o kartelové dohody vztahující se na celé území členského státu, viz rozsudky ze dne 17. října 1972, *Vereeniging van Cementhandelaren v. Komise* (8/72, Recueil, s. 977, bod 29), *Manfredi* (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 45) a *Asnef-Equifax* (citovaný výše v poznámce pod čarou 44, bod 37); v obdobném smyslu viz rozsudek ze dne 5. prosince 2006, *Cipolla* (C-94/04 a C-202/04, Sb. rozh. s. I-11421, bod 45).

56 — Rozsudek ze dne 19. března 1991, *Francie v. Komise*, „Telekomunikační terminály“ (C-202/88, Recueil, s. I-1223, bod 24).

57 — V zájmu zjednodušení budu následně používat pouze pojem *výlučné právo*.

80. Činnost ELPA tudíž nespadá pouze do působnosti článku 82 ES, ale také do působnosti čl. 86 odst. 1 ES.

C – Slučitelnost dvojí úlohy ELPA s ustanovením čl. 86 odst. 1 ES ve vzájemném spojení s ustanovením článku 82 ES (druhá předběžná otázka)

4. Mezitímní závěry

81. V souhrnu je třeba uvést následující:

82. Pokud bude na první otázku odpovězeno kladně, jak navrhuji, bude třeba rovněž přezkoumat druhou otázku. Podstatou této otázky je, zda články 82 ES a 86 ES brání takové právní úpravě, jako je článek 49 řeckého zákoníku silničního provozu, která neziskovému sdružení, které samo organizuje a komercializuje motocyklové závody, přiznává výlučné spolurozhodovací právo v rámci správního řízení týkajícího se povolování takových závodů, přičemž může odmítnout vydat svůj souhlas s organizací takových závodů, aniž by podléhalo jakémukoli omezení, jakékoli povinnosti a jakékoli kontrole.

Neziskové sdružení, které kromě toho, že má výlučné spolurozhodovací právo v oblasti správního povolování motocyklových závodů, rovněž samo takové závody organizuje a v tomto kontextu uzavírá sponzorské, reklamní a pojistné smlouvy, je podnikem ve smyslu článků 82 ES a 86 ES.

83. V podstatě je tedy třeba posoudit dvojí úlohu zastávanou takovým sdružením, jako je ELPA, s ohledem na právo Společenství, a zvláště na ustanovení čl. 86 odst. 1 ES ve vzájemném spojení s ustanovením článku 82 ES.

1. Požadavky vyplývající z ustanovení čl. 86 odst. 1 ES ve vzájemném spojení s ustanovením článku 82 ES

Přísluší vnitrostátnímu soudu, aby s přihlédnutím k judikatuře Soudního dvora týkající se článku 82 ES ověřil, zda toto sdružení zaujímá dominantní postavení a zda zneužití tohoto postavení může významně ovlivnit obchod mezi členskými státy.

84. Článek 86 odst. 1 ES stanoví, že pokud jde o podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, tyto státy nemají

právo přijímat či ponechat v platnosti žádné opatření odporující pravidlům práva hospodářské soutěže.

není nezbytné, aby k takovému zneužití skutečně došlo⁶⁰.

85. Pojem „opatření“ je třeba v této souvislosti vykládat široce. Zahrnuje rovněž takové ustanovení zákona, jako je článek 49 řeckého zákoníku silničního provozu⁵⁸.

86. Na základě pravidla souhlasného stanoviska stanoveného v tomto ustanovení řecký stát přiznává ELPA jakožto oficiálnímu zástupci Mezinárodní motocykové federace (FIM) v Řecku výlučné právo účastnit se rozhodování o povolování motocykových závodů.

87. Taková právní úprava porušuje ustanovení čl. 86 odst. 1 ES ve vzájemném spojení s ustanovením článku 82 ES, je-li dotčený podnik veden ke zneužití svého dominantního postavení v důsledku pouhého výkonu výlučného práva, které mu bylo přiznáno, nebo může-li toto právo vytvářet situaci, která vede tento podnik k tomu, aby zneužil své dominantní postavení⁵⁹. V tomto ohledu

88. Jak uvedu dále, skutečnost, že ELPA vykonává své spolurozhodovací právo, nevede vždy ani nezbytně ke zneužití dominantního postavení, zvláště zohlední-li se řádné takové objektivní důvody, jako jsou sportovní zájmy [viz níže písm. a)]. Nic to však nemění na tom, že svým konkrétním uspořádáním takové ustanovení, jako je článek 49 řeckého zákoníku silničního provozu, ke zneužití vyzývá [viz níže písm. b)].

a) Výkon spolurozhodovacího práva nemá vždy *per se* zneužívající povahu

89. Rozumí se samo sebou, že výkon spolurozhodovacího práva, které je ELPA přiznáno článkem 49 zákoníku silničního provozu, nelze systematicky a *a priori* považovat za zneužívající. Chování podniku, které má dominantní postavení, totiž nemá zneužívající povahu, může-li být objektivně odůvodněno⁶¹. Je skutečností, že ve věci, jako je projednávaná věc, může takové sdružení, jako je ELPA, mít objektivní důvody k odmítnutí vydání svého souhlasu týkajícího se povolení motocyklového závodu.

58 — V tomto smyslu viz zejména rozsudek Job Centre (citovaný výše v poznámce pod čarou 45, bod 29).

59 — Rozsudky Höfner a Elser (citovaný výše v poznámce pod čarou 21, bod 29), ERT (citovaný výše v poznámce pod čarou 40, bod 37), Mercis convenzionali porto di Genova (citovaný výše v poznámce pod čarou 51, bod 17), ze dne 5. října 1994, Centre d'insémination de la Crespelle (C-323/93, Recueil, s. I-5077, bod 18), Raso a další (citovaný výše v poznámce pod čarou 51, body 27 a 28), Albany (citovaný výše v poznámce pod čarou 30, bod 93), Pavlov (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 127), Ambulanz Glöckner (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 39) a ze dne 31. ledna 2008, Centro Europa 7 (C-380/05, Sb. rozh. s. I-349, bod 60); v obdobném smyslu viz rozsudek Connect Austria (citovaný výše v poznámce pod čarou 40, bod 80).

60 — Rozsudky Job Centre (citovaný výše v poznámce pod čarou 45, bod 36) a Raso a další (citovaný výše v poznámce pod čarou 51, bod 31).

61 — V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. března 2007, British Airways v. Komise (C-95/04 P, Sb. rozh. s. I-2331, body 84 a 85); v tmtéž smyslu – pokud jde o článek 81 ES – viz rozsudek Wouters (citovaný výše v poznámce pod čarou 22, bod 97).

90. Existence takového objektivního důvodu je zvláště zjevná, pokud organizátoři nepřijali ustanovení nezbytná k zaručení bezpečnosti závodníků a diváků.

91. Nad samotný rámec striktně technických požadavků na bezpečnost však zvláštnosti sportu mohou poskytnout jiné objektivní důvody k odmítnutí vydání souhlasného stanoviska⁶². V případě, jako je projednáváný případ, je třeba například zohlednit následující faktory.

92. Jednak je v zájmu účastníků, ale rovněž diváků a veřejnosti obecně, aby každá sportovní disciplína podléhala řádně vymezeným a co možná nejjednodušším pravidlům a aby byla tato pravidla dodržována za účelem zaručení řádného a spravedlivého průběhu závodů. To se týká nejen antidopingových pravidel, o kterých se pravidelně jedná, ale rovněž samotných pravidel hry. Pokud by se pravidla značně lišila v závislosti na organizátorovi, bylo by pro sportovce obtížnější účastnit se závodů a srovnávat jejich příslušné výkony, nehledě na to, že zájem diváků o disciplínu a její identifičtí hodnota by tím mohly utrpět.

93. Proto nelze mít bez dalšího za to, že má zneužívající povahu skutečnost, že taková

entita, jako je ELPA, své souhlasné stanovisko s povolením motocyklového závodu podmíní dodržením určitých mezinárodně uznaných pravidel⁶³. Tím samozřejmě není dotčen přezkum obsahu každého z těchto pravidel s ohledem na právo Společenství, a zvláště pravidla práva hospodářské soutěže⁶⁴.

94. Krom toho je v zájmu sportovců, ale rovněž v zájmu diváků a veřejnosti obecně, aby se jednotlivé závody sportovní disciplíny zařadily do celku, který umožní například sledovat určitý kalendář. Může být totiž důležité zabránit tomu, aby se data závodů překrývala, aby se sportovci a diváci mohli účastnit co největšího možného počtu událostí.

95. Proto nelze mít *a priori* za to, že má zneužívající povahu skutečnost, že taková entita, jako je ELPA, podmíní své souhlasné stanovisko týkající se povolení motocyklového závodu tím, že se datum konání nebude překrývat s datem jiných již navržených a povolených závodů⁶⁵. Není třeba připomínat, že v okamžiku stanovení ročního kalendáře motocyklových závodů v Řecku ELPA nesmí zvýhodnit závody, které (spolu) organizuje a komercializuje, v porovnání se závody jiných nezávislých organizátorů.

62 — Pokud jde o zohlednění specifických vlastností sportu při provádění práva Společenství, viz dvě prohlášení a Bílá kniha o sportu, uvedené výše v poznámkách pod čarou 11 až 13.

63 — Viz rovněž body 2 až 4 dopisu uvedeného v bodě 17 tohoto stanoviska, který ELPA/ETHEAM zaslal MOTOE.

64 — Rozsudek Meca-Medina (citovaný výše v poznámce pod čarou 16, body 28 a 31, jakož i body 42 až 55).

65 — Viz k tomu rovněž bod 4 dopisu uvedeného v bodě 17 tohoto stanoviska, který ELPA/ETHEAM zaslal MOTOE.

96. Pyramidová struktura⁶⁶, která se objevuje ve většině disciplín⁶⁷, umožňuje zaručovat zohlednění takových zvláštních požadavků sportu, jako je jednotnost pravidel a jednotný kalendář soutěží. Taková entita, jako je ELPA, která je oficiální zástupcem Mezinárodní motocyklové federace (FIM) v Řecku, je součástí této pyramidové struktury. V rámci spolurozhodovací pravomoci, která mu je přiznána, může legitimně uplatňovat sportovní zájmy a případně odmítnat svůj souhlas s organizací motocyklového závodu. Toto odmítnutí však bude mít zneužívající charakter, je-li, aniž by bylo objektivně odůvodněno sportovními zájmy, uplatněno svévolně za účelem podpory hospodářských zájmů ELPA na úkor jiných subjektů, které chtějí samy organizovat a zejména komercializovat motocyklové závody.

b) Taková právní situace, jako je situace panující v Řecku, podněcuje ke zneužití

97. Nezávisle na jakémkoli skutečném zneužití jde o porušení ustanovení čl. 86 odst. 1 ES ve vzájemném spojení s ustanovením článku 82 ES, jestliže státní opatření vytváří *nebezpečí zneužití*⁶⁸. V projednávaném případě existenci nebezpečí, že ELPA v rámci výkonu svého spolurozhodovacího práva na základě článku 49 řeckého zákoníku silničního

provozu zneužije dominantního postavení⁶⁹, dokládají dvě skutečnosti.

98. Zaprvé takové ustanovení stanoví nezbytnost souhlasného stanoviska, jako je ustanovení, které je dotčeno v projednávané věci, vede ke střetu zájmů⁷⁰: ELPA, který sám organizuje a komercializuje motocyklové závody, získává od řeckého státu spolurozhodovací právo v rámci postupu povolování motocyklových závodů jiných nezávislých subjektů. Má tak nejen právní prostředky, aby jiným subjektům zabránil v proniknutí na řecký trh, ale rovněž hospodářský zájem na omezení přístupu na tento trh.

99. Zadruhé, ustanovení vyžadující souhlasné stanovisko ELPA pro tento posledně uvedený klub nestanoví žádné omezení, žádnou povinnost a žádnou kontrolu, pokud jde o jeho rozhodnutí poskytnout nebo odmítnout své souhlasné stanovisko týkající se povolování motocyklových závodů. Může tak velmi snadno odmítnout svůj souhlas s povolením motocyklových závodů jiných nezávislých subjektů. Jak ukazuje projednávaná věc, stačilo, že ELPA zůstal nečinný, aby byl v roce 2000 zmařen návrh jiného subjektu, a sice MOTOE.

66 — Viz Bílá kniha o sportu (uvedená výše v poznámce pod čarou 13, bod 4.1).

67 — Pyramidová struktura nezbytně neznamená, že existuje pouze jediná federace. V oblasti boxu tak společně existuje několik mezinárodních federací.

68 — Viz bod 87 tohoto stanoviska a judikatura citovaná v poznámce pod čarou 59.

69 — Pokud jde o dominantní postavení ELPA, viz body 59 a 61 tohoto stanoviska.

70 — V tomto ohledu viz rozsudek Raso a další (citovaný výše v poznámce pod čarou 51, bod 28).

100. Takový systém nenarušené hospodářské soutěže, jaký je upraven ve Smlouvě o ES⁷¹, přitom může být zaručen, pouze pokud je zabezpečena *rovnost příležitostí* mezi jednotlivými hospodářskými subjekty⁷². Tak tomu však není v případě, kdy takový podnik, jako je ELPA, který sám organizuje a komercializuje motocyklové závody, stát zmocní k tomu, aby podle svého uvážení určil motocyklové závody, které se v Řecku mohou konat, či nikoli; to mu totiž poskytuje zjevné zvýhodnění oproti jeho soutěžitelům, jak co se týče organizace motocyklových závodů, tak co se týče jejich komercializace⁷³.

101. Z hlediska práva Společenství zajisté nic nebrání tomu, aby vnitrostátní zákonodárce v určitých případech příslušným orgánům uložil, aby si před tím, než činnost povolí, vyžádaly stanovisko od kvalifikovaných osob. Z obecného hlediska tedy může být vhodné, aby se sportovní federace účastnily rozhodování týkajících se jejich disciplíny. To je nejlepším prostředkem, jak zohlednit zvláštnosti sportu a předmětné disciplíny⁷⁴.

102. Pro zajištění účinné hospodářské soutěže a zaručení transparentnosti je však třeba zřetelně oddělit entitu, která se účastní

postupu týkajícího se povolování motocyklových závodů a která případně nad těmito závody dohlíží, od podniku, který takové závody organizuje a komercializuje⁷⁵. Toto oddělení není dodrženo v případě, kdy jako v projednávané věci jediná entita, a sice ELPA, nebo ETHEAM jím pověřená, se kromě toho, že sama organizuje a komercializuje motocyklové závody v konkurenčním vztahu s jinými nezávislými subjekty, také účastní procesu vedoucího k rozhodnutí o povolení uvedených závodů a je pověřena dohledem nad jejich bezpečností.

103. Je třeba rovněž dbát na to, aby správním povolení motocyklových závodů mohlo být odmítnuto pouze na základě objektivních a nediskriminačních kritérií. Musí být možné, aby povolení bylo případně získáno i bez souhlasu takové entity, jako je ELPA, je-li odmítnutí ELPA svévolné. Kromě toho v případě odmítnutí povolení musí žadatel požívat účinné soudní ochrany⁷⁶, která zahrnuje přijetí předběžných opatření⁷⁷.

71 — Kromě toho, že je výslovně uvedena v čl. 3 odst. 1 písm. g) ES, je myšlenka nenarušené hospodářské soutěže rovněž základem pravidel hospodářské soutěže uvedených v člancích 81 ES až 89 ES.

72 — Rozsudky Francie v. Komise („Telekomunikační terminály“, citovaný výše v poznámce pod čarou 56, bod 51), a ze dne 13. prosince 1991, GB-Inno-BM (C-18/88, Recueil, s. I-5941, bod 25); v tomtéž smyslu viz rozsudky ERT (citovaný výše v poznámce pod čarou 40, bod 37) a Raso a další (citovaný výše v poznámce pod čarou 51, body 29 až 31).

73 — V tomtéž smyslu viz rozsudky Francie v. Komise („Telekomunikační terminály“, citovaný výše v poznámce pod čarou 56, bod 51) a GB-Inno-BM (citovaný výše v poznámce pod čarou 72, bod 25).

74 — Viz k tomu body 90 až 95 tohoto stanoviska.

75 — V tomto smyslu viz rozsudky Francie v. Komise („Telekomunikační terminály“, citovaný výše v poznámce pod čarou 56, bod 52) a GB-Inno-BM (citovaný výše v poznámce pod čarou 72, bod 26).

76 — V tomto smyslu viz rozsudek Albany (citovaný výše v poznámce pod čarou 30, body 117 a 121); pokud jde o účinnou soudní ochranu, viz rovněž rozsudky ze dne 15. října 1987, Heylens a další (222/86, Recueil, s. 4097, bod 14 a 15) a ze dne 13. března 2007, Unibet (C-432/05, Sb. rozh. s. I-2271, body 37 a 38). Právo Společenství však nevyžaduje individuální právní ochranu proti pouhým *přípravným aktům* rozhodnutí o správním povolení, například proti vydání nebo odmítnutí vydání souhlasného stanoviska takovým sdružením, jako je ELPA (v tomto smyslu viz rozsudek Heylens, bod 16).

77 — Rozsudky ze dne 19. června 1990, Factortame a další (C-213/89, Recueil, s. I-2433, bod 21); ze dne 11. ledna 2001, Siples (C-226/99, Recueil, s. I-277, bod 19), a Unibet (citovaný výše v poznámce pod čarou 76, bod 67).

104. Řecká vláda sice v tomto ohledu uvádí, že na rozdíl od údajů poskytnutých v předkládacím usnesení je ELPA povinen poskytnout své souhlasné stanovisko v případě, že o povolení bylo požádáno řádně a že jsou splněny všechny podmínky stanovené vnitrostátní právní úpravou. Jakékoli výslovné nebo konkludentní odmítnutí ELPA ostatně podléhá přezkumu Symvoulio tis Epikrateias⁷⁸.

105. Soudnímu dvoru však nepřisluší, aby v této diskusi zaujímal stanovisko k výkladu vnitrostátního práva. Soudní dvůr totiž musí v rámci rozdělení pravomocí mezi soudy Společenství a vnitrostátními soudy vzít v úvahu takový skutkový a legislativní kontext, do něhož jsou předběžné otázky zasazeny, jaký vyplývá z předkládacího rozhodnutí⁷⁹. Toto předkládací rozhodnutí vychází výslovně z postulátu, že pokud jde o poskytnutí nebo odmítnutí jeho souhlasu, nepodléhá ELPA žádnému omezení, žádné povinnosti a žádné kontrole.

106. Závěrem je tedy třeba uvést, že v rozsahu, v němž takové ustanovení, jako je článek 49 řeckého zákoníku silničního provozu, podněcuje ke zneužití, není slučitelné s požadavky vyplývajícími z ustanovení čl. 86 odst. 1 ES ve vzájemném spojení s článkem 82 ES.

2. Výjimky upravené v čl. 86 odst. 2 ES.

107. Nakonec zbývá určit, zda se na takovou právní úpravu, jako je článek 49 zákoníku silničního provozu, může vztahovat výjimka upravená v čl. 86 odst. 2 ES. Podle tohoto ustanovení se pravidla Smlouvy o ES, zejména pravidla hospodářské soutěže, použijí na podniky pověřené poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu pouze v určitých mezích⁸⁰; takové podniky totiž podléhají pravidlům hospodářské soutěže pouze tehdy, pokud uplatnění těchto pravidel nebrání právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny.

108. Pokud jde o činnost takového sdružení, jako je ELPA, je v tomto ohledu třeba odlišovat mezi dvěma oblastmi: jednak organizací a komercializací motocyklových závodů, a jednak účastí na správním postupu rozhodování, který vede k povolení takových závodů v souladu s článkem 49 zákoníku silničního provozu.

109. Pokud jde o *organizaci a komercializaci* motocyklových závodů takovým sdružením, jako je ELPA, je zbytečné si v projednávané věci klást otázku, zda se v tomto případě jedná o službu obecného hospodářského zájmu ve smyslu čl. 86 odst. 2, jak

78 — Řecká státní rada.

79 — Viz k tomu judikatura citovaná v poznámce pod čarou 26.

80 — Fiskální monopoly, které jsou rovněž uvedeny v čl. 86 odst. 2 ES, v projednávané věci nahrají žádnou úlohu.

by nás k takové myšlence význam sportu ze sociálního hlediska mohl nabádat. V každém případě nic nespěšně o tom, že by řecký stát přijal akt veřejné moci, aby ELPA „pověřil“ organizací a komercializací sportovních událostí⁸¹. Z ničeho také nevyplývá, v čem by plnění takových úkolů vyžadovalo, aby ELPA byla přiznána taková výsada, jaká je stanovena v článku 49 řeckého zákoníku silničního provozu, která mu umožňuje vyloučit jiné subjekty z trhu⁸². Je však třeba konstatovat nepřiměřený charakter konkrétní úpravy této výsady⁸³, jelikož ELPA umožňuje, aby nevydal svůj souhlas s motocyklovými závody jiných subjektů, aniž by podléhal jakémukoli omezení, jakékoli povinnosti a jakékoli kontrole.

tedy o hospodářskou činnost vykonávanou podnikem⁸⁴.

111. Pro odůvodnění takového pravidla, jako je článek 49 řeckého zákoníku silničního provozu, se tudíž čl. 86 odst. 2 ES nelze dovolávat.

3. Mezitímní závěry

112. V souhrnu lze dospět k následujícímu:

110. Pokud jde konečně o *spolupráci* ELPA v rámci *správního řízení týkajícího se povolování motocyklových závodů*, tato spolupráce nepředstavuje *a fortiori* službu obecného hospodářského zájmu, ale spadá pod výkon veřejné moci. Článek 86 odst. 2 se na tuto činnost nepoužije, neboť jedna z podmínek jeho použitelnosti je to, že jde o službu,

Články 82 ES a 86 ES brání takové právní úpravě, jako je článek 49 řeckého zákoníku silničního provozu, která neziskovému sdružení, které samo organizuje a komercializuje motocyklové závody, přiznává výlučné rozhodovací právo v rámci správního řízení týkajícího se povolování takových závodů, přičemž může odmítnout vydat svůj souhlas s organizací takových závodů, aniž by podléhalo jakémukoli omezení, jakékoli povinnosti a jakékoli kontrole.

81 — Viz k tomu rozsudky ze dne 27. března 1974, BRT a Sociétés belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, „BRT II“ (127/73, Recueil, s. 313, bod 20); ze dne 11. dubna 1989, Ahmed Saeed Flugreisen a Silver Line Reisebüro (66/86, Recueil, s. 803, bod 55), a ze dne 23. října 1997, Komise v. Francie (C-159/94, Recueil, s. I-5815, bod 65).

82 — Pokud jde o kritérium nezbytnosti výsady, viz rozsudky ze dne 19. května 1993, Corbeau (C-320/91, Recueil, s. I-2533, body 13 a 14); ze dne 23. října 1997, Komise v. Nizozemsko (C-157/94, Recueil, s. I-5699, bod 53); ze dne 23. května 2000, Sydhavnens Sten & Grus (C-209/98, Recueil, s. I-3743, bod 77), a Ambulanz Glöckner (citovaný výše v poznámce pod čarou 23, bod 57).

83 — Konkrétní úprava služeb obecného hospodářského zájmu je rovněž uvedena v článku 16 ES, který vyžaduje, aby „zásady a podmínky pro fungování těchto služeb umožňovaly naplnění jejich úkolů“.

84 — Pokud jde o odlišení mezi hospodářskou činností a činností v rámci veřejné moci, viz rozsudky SAT Fluggesellschaft (body 30 a 31) a Cali (body 22 a 23), citované výše v poznámce pod čarou 38, jakož i bod 49 tohoto stanoviska.

VI – Závěry

113. Z těchto důvodů navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené Dioikitiko Efeteio Athinon odpověděl v následujícím smyslu:

„ 1) Neziskové sdružení, které kromě toho, že má výlučné spolurozhodovací právo v oblasti správního povolování motocyklových závodů, rovněž samo takové závody organizuje a v tomto kontextu uzavírá sponzorské, reklamní a pojistné smlouvy, je podnikem ve smyslu článků 82 ES a 86 ES.

Přísluší vnitrostátnímu soudu, aby s přihlédnutím k judikatuře Soudního dvora týkající se článku 82 ES ověřil, zda toto sdružení zaujímá dominantní postavení a zda zneužití tohoto postavení může významně ovlivnit obchod mezi členskými státy.

2) Články 82 ES a 86 ES brání takové právní úpravě, jako je článek 49 řeckého zákonníku silničního provozu, která neziskovému sdružení, které samo organizuje a komercializuje motocyklové závody, přiznává výlučné spolurozhodovací právo v rámci správního řízení týkajícího se povolování takových závodů, přičemž může odmítnout vydat svůj souhlas s organizací takových závodů, aniž by podléhalo jakémukoli omezení, jakékoli povinnosti a jakékoli kontrole“